

[V p 2]

ANIMADVERTO, INQUAM prosa¹ secunda libri quinti, in qua incipit¹
 agere de convenientia liberi arbitrii ad providentiam et circa hoc duo
 facit. Primo querit Boetius, utrum cum certitudine providentiae possit
 stare libertas arbitrii. Secundo Philosophia istam quæstionem solvit
 ibi (5) EST, INQUIT. Circa primum sic procedit. Primo enim Boetius
 velut continuando se² ad præcedentia consentit³ hiis, que dicta sunt de
 casu dicens (1) ANIMADVERTO, INQUAM scilicet quomodo casus stat cum
 providentia CONSENTIOQUE⁴ ID ITA ESSE⁴ UTI TU DICIS. Secundo quasi
 accepta occasione ex hoc, quod casus non repugnat providentiae, querit,
 utrum liberum arbitrium eidem repugnet dicens (2) SED ESTNE ULLA
 LIBERTAS ARBITRII NOSTRI IN HAC SERIE CAUSARUM SIBI HAERENTIUM⁵ AN
 FATALIS CATHENA id est connexio causarum fatalium CONSTRINGIT scilicet
 necessitando ipsos motus animorum humanorum. Deinde cum dicit (5)
 EST, INQUIT solvit istam quæstionem et circa hoc tria facit. Primo
 enim ostendit liberum arbitrium et providentiam simul esse. Secundo
 contra hoc obicit prosa tertia ibi TUM EGO. Tertio obiecta solvit
 prosa quarta ibi TUM ILLA. Circa primum duo facit. Primo enim ostendit
 liberum arbitrium esse. Secundo ostendit actus liberi arbitrii cadere
 sub ordine providentiae ibi (27) QUÆ TAMEN ILLE.⁶ Circa primum duo facit.
 Primo ostendit liberum arbitrium esse; secundo quomodo in diversis
 diversificatur ibi (13) SED HANC⁷ NON IN OMNIBUS.⁷ Solvit ergo primo
 quæstionem dicens (5) EST, INQUIT scilicet libertas arbitrii non

1 prosa . . . incipit OJ (istius quinti RD) hic incipit PPeG /
 2 se om. PPeG / 3 consensiat PPeG / 4 consencio et ita esse
 PeG consencio ad (?) ita P / 5 inherencium DPPeG / 6 tamen ille
 (iste R) OJRD tamen ab eterno PPeG / 7 hanc . . . omnibus OJD hanc
 in omnibus R hanc PPeG /

obstante predicta connexione causarum NEQUE ENIM FUERIT id est non
 poterit esse ULLA⁸ RATIONALIS NATURA QUIN LIBERTAS ARBITRII ASSIT
 EIDEM. Et accipitur hic rationale large pro omni eo, quod habet cogni-
 tionem inmaterialē, secundum quem modum Dyonisius in libro⁹ de divinis
 nominibus capitulo septimo inter nomina divina ponit rationem. Quod
 autem omni rationali naturae insit liberum arbitrium consequenter pro-
 bat dicens (7) NAM QUOD POTEST NATURALITER UTI RATIONE id est quod
 potest aliquid ratione apprehendere ILLUD HABET IUDICIUM QUO QUIUSQUE
 DISCERNAT hoc dicit ad differentiam iudicij naturalis, quod est in brutis,
 quo non dijudicatur¹⁰ nisi de aliquo particulari agendo, sicut quis non
 iudicat de quolibet fugiendo sed tantum de lupo et apes non habent
 industriam ad faciendum aliquod¹¹ aliud opus quam¹¹ favos mellis, sed
 iudicium rationis est de quolibet. Similiter etiam que¹² agunt ex¹³
 iudicio naturaliter semper eodem modo agunt,¹⁴ sicut omnis hirundo eodem
 modo facit nidum et omnis aranea eodem modo telam,¹⁴ quod non
 contingit in agente per rationem. Cum¹⁵ igitur natura¹⁵ rationalis
 habeat iudicium quo quidque decernat,¹⁶ (8) Igitur PER SE id est ex
 iudicio cuius ipsum¹⁷ est causa DINOSCIT FUGIENDA OPTANAVE.¹⁸ Licet
 autem bruta quedam modo dinoscant fugienda vel optanda, non tamen per
 se quia non sunt causa sui iudicij sed¹⁹ solum sequuntur iudicium

8 alia OJ aliqua RD / 9 libro OJ om. PPeG / 10 iudicatur PPeG /
 11 aliquod opus nisi PPeG / 12 etiam que JRD est que O qui PeG /
 13 ex om. PPeG / 14 agunt . . . omnis aranea om. G; facit telam PeG /
 15 cum natura PPe cum nulla G / 16 discernat PPeG / 17 ipse OJRD /
 18 fugienda optandave P fugiendaue optanda JG fugienda uel optanda ORPe
 fugienda ve vel optanda D /

sibi inditum ab institutore nature, sed rationalis creatura est causa
 sui iudicii,¹⁹ quia²⁰ non solum cognoscit finem et ea quae sunt ad finem
 sed etiam vel²¹ per modum collationis, ut in hominibus,²² vel per modum
 simplicis intuitus²³ sicut²⁴ Deus et angeli comprehendunt²⁴ ordinem et
 habitudinem eorum quae sunt ad finem respectu finis, nec solum hoc sed
 etiam ex hoc quod intellectus est conversivus supra²⁵ se et²⁶ suum
 iudicium iudicat²⁷ et²⁸ discernit.²⁹ (9) QUOD³⁰ VERO QUIS OPTANDUM ESSE
 IUDICAT²⁹, 31 PETIT; REFUGIT³² VERO QUOD ESTIMAT³³ FUGIENDUM ex quo concludit
 suum intentum dicens (11) QUARE IN IPSIS QUIBUS INEST RATIO INEST
 ETIAM³⁴ LIBERTAS VOLENDI³⁵ NOLENDIQUE. Et nota quod hic concludit
 Boetius libertatem voluntatis³⁶ ex hoc, quod potest ferri³⁷ in diversa
 secundum iudicium rationis. Unde mirum videtur, quod aliqui non possunt
 videre, quod voluntas sit³⁸ libera nisi³⁹ possit etiam⁴⁰ ferri⁴¹ in aliquid
 contra iudicium rationis. etiam⁴² iudicio⁴³ rationis stante; quod est
 omnino impossibile, quia voluntas non fertur actu⁴⁶ in aliquid⁴⁶ nisi
 quod actu ab intellectu ostenditur. Sed intellectus, cum sit unus⁴⁷,
 tamen⁴⁸ non potest ostendere aliquid voluntati⁴⁹ stante iudicio rationis
 nisi quod actu iudicatum esse faciendum, quare impossibile est iudicio
 isto stante in aliud ferri voluntatem. Quod considerantes aliqui
 dicunt voluntatem ex hoc liberam esse, quia stante iudicio rationis
 potest tamen voluntas quod iudicatum est non velle.

19 sed solum sequuntur (sequitur G) iudicium (iudicia D) sibi inditum (indita D)
 ab institutore (instituere J institutione R) nature sed rationalis creatura
 (natura RD) est causa sui iudicii JRDPeG om. OP / 20 quia] quia per se
 cognoscens P / 21 vel om. R / 22 hominibus patet PPeG / 23 simplicis
 (simplicitatis O) intuitus OJRD simplicis intellectus PPeG / 24 sicut deus et
 angeli comprehendunt JDPe (comprehendit OPG) ut in angelis et in deo qui compre-
 hendit R / 25 conversus super R inflexus super P conversus flexus super PeG /
 26 et RDPe etiam J id est G id est super P om. O / 27 iudicatum R iudicavit PPeG /
 28 et om. OJ / 29 discernit . . . iudicatum om. J / 30 pro Pe / 31 esse
 iudicatum ORD iudicatum esse PPeG / 32 et refugit Fe / 33 existimat Pe / 34 etiam
 om. OJRD / 35 volendi om. O / 36 voluntatis OPe volentis PeG volentes J
 arbitrii R / 37 potest ferri JDR ferri O fertur PPeG / 38 cum sit PeG non sit P /

684
600 a (600 a)

39 non PPeG / 40 etiam om. PeG / 41 fieri J / 42 rationis om. OP /
43 etiam om. PeG / 44 iudicium O / 45 racionis om. PPeG / 46 actu in
aliquid RD in actu aliquid OJ in aliquid actu PPeG / 47 unius OR / 48
tamen O (?P) tantum (tm) JRD om. PeG / 49 volenti O /

Sed nec hoc videtur verum, quia iudicium istud est actus rationis
 deliberantis. Talis autem actus est imperatus a voluntate in quantum
 voluntas vult finem⁵⁰ et ideo stante voluntate finis⁵¹ impossibile⁵² est
 quin velit⁵³ illud⁵⁴ quod videtur⁵⁵ necessarium⁵⁶ ad⁵⁰ finem, cum eodem actu
 tendat in utrumque⁵⁷ secundum quod sic accipitur.⁵⁸ Nec tamen ex hoc concludi
 potest voluntatem non esse liberam. Licet enim stante voluntate finis
 necessario velit illud quod necessarium iudicatur⁵⁹ ad finem, non
 tamen de necessitate vult finem nisi forte ille fuerit finis ultimus,
 respectu cuius voluntas non habet libertatem quae⁶⁰ importat indifferen-
 tiam⁶⁰ volendi et nolendi, quem quidem sibi ostensum non potest velle⁶¹
 nec etiam non velle;⁶¹ potest tamen non velle si de eo non cogitetur;
 secundum vero quod libertas importat exclusionem coactionis est voluntas
 libera respectu ultimi finis. Necessitas enim coactionis est necessitas
 inducta ab agente contra inclinationem appetitus. Sed necessitas, qua
 voluntas inclinatur in ultimum finem, non est contra⁶² eius inclinationem⁶²
 quia⁶³ hoc includeret⁶³ contradictionem, scilicet⁶⁴ quod voluntas vellet⁶⁵
 aliquid contra voluntatem suam.⁶⁴ Est etiam ulterius advertendum, quod liber-
 tas radicaliter⁶⁶ et causaliter est in ratione, propter quod⁶⁷ ex modo
 cognoscendi rationis tanquam ex causa probavit liberum arbitrium esse;
 formaliter vero et⁶⁸ essentialiter est in voluntate, unde non⁶⁹ dicimus
 alias potentias liberas sed tantum voluntatem, cuius ratio est, quia agens
 et finis sibi proportionantur. Finis autem non queritur gratia alterius
 sed tantum⁷⁰ sui ipsius; alias non haberet rationem finis. Ea vero quae

50 finem . . . necessarium ad om. OP / 51 fingit (-unt?) J / 52 im-
 possibilitate R / 53 uelut PeG / 54 illud om. D / 55 iudicatur R /
 56 necessitas J / 57 utrumque libertatem P / 58 accipiuntur JR /
 59 iudicetur PPeG / 60 que importat differentiam R quia importat
 differentiam PeG nisi quia importat differentiam P / 61 velle nec non
 velle PPe (non vellis G) nolle nec etiam non (om. D) velle OJRD / 62 contra
 eius (om. D) inclinationem OJRD contra inclinationem liberi arbitrii PPeG /
 63 quia hoc includeret JRD quia hoc quod includeret O quod includeret PeG
 quod includent (?) P / 64 scilicet . . . suam om. D / 65 non vult PPe G /

66 libertas radicaliter OJDP uoluntas radicaliter R iudicium PeG /
67 propter quod om. PPeG / 68 eciam OJ / 69 non om. PeG /
70 tamen OJ /

TPC

sunt ad finem quae queruntur propter aliud scilicet propter finem. Et ideo agens, quod respicit finem, non agit gratia alterius a quo moveatur sed est primum agens movens alia agentia, quae respiciunt illa quae sunt ad finem, quorum actio est gratia alterius eo, quod secundaria⁷¹ agentia agunt in obsequium motientis primi, sicut milites agunt in obsequium ducis.

Dux vero non agit gratia alterius sed gratia sui ipsius, modo ita est, quod in motione deliberativa voluntas, quia respicit finem, est primum agens movens alias potentias, quae respiciunt ea, quae sunt ad finem. Sunt enim eorum obiecta quidam fines particulares, qui ordinantur ad finem utillem, quod est obiectum voluntatis et ideo voluntas est agens gratia sui, quod est esse liberum. Unde philosophus in principio metaphysicae dicit, quod liber est qui est gratia sui; alijs vero potentiae motae a voluntate agunt gratia alterius, scilicet propter finem voluntatis et ideo non dicuntur liberae. Si quis autem obiciat, quod voluntas moveretur ab intellectu et intellectus⁷³ a Deo et ita non est⁷⁴ principium movens, dicendum est, quod motio ista non spectat ad deliberationem sed est quodam modo naturalis. Principium enim motionis deliberativa semper est appetitus finis, quia deliberatio est de hiis quae sunt ad finem; ratio^{76,77} autem eorum quae sunt ad finem semper accipitur ex fine nec debet aliquem movere, quod dictum est libertatem esse formaliter in voluntate

71 secundario OJ contraria P / 72 sui ipsius PPeg / 73 intellectus om. ORD /
 74 erit QJD / 75 primum est principium P primum enim principium Peg /
 76 ratio . . . finem om. D / 77 racio] om. Pe. non G / 78 nec debet] ideo debet P non debet Peg / 79 aliquid PPeg /

causaliter ^{et} vero in ratione deliberante. Cum tamen modo dictum sit,
 quod actus voluntatis praecedit deliberationem rationis, quia libertas
 in voluntate proprie attenditur in ordine ad actum eligendi^{80, 81} et non
 in ordine ad actum⁸¹ quo voluntas vult finem, modo⁸² ita est⁸⁰ quod licet⁸³
 voluntas praecedat rationem deliberantem⁸⁴ quantum ad actum quo vult finem^{82, 85}
 sequitur tamen ipsam quantum ad actum eligendi⁸⁶ ea quae sunt ad finem.
 Deinde cum dicit (13) SED HANC ostendit hanc libertatem diversificari
 in diversis, primo ostendens qualis sit in diuinis substantiis, secundo
 qualiter diversificatur⁸⁷ in hominibus ibi (16) HUMANAS VERO ANIMAS.

Circa primum considerandum, quod in rationali natura consideratur duplex
 libertas, scilicet libertas electionis et libertas executionis. Prima
 libertas attenditur quantum ad duo, scilicet quantum ad iudicium intel-
 lectus a quo tanquam a causa dependet, et quantum ad vigorem voluntatis,
 cuius est proprietas in ordine⁸⁸ ad actum eligendi. Unde quanto⁹⁰
 in aliqua natura est iudicium intellectus certius et voluntas fortior
 ne in eligendo deficiat, tanto est necesse in eis libertatem esse maiorem.

Sed in Deo et angelis est iudicium intellectus perspicacius quam in
 hominibus. Homo enim notitiam acquirit cum discursu et ideo in discer-
 nendo⁹¹ et cogitando accidit ei difficultas et dubitatio unde dicitur
 Sapientie nono: cogitationes hominum timidae,
 et incertae proxidentiae nostrae. Sed in Deo

cl. v. 14

80 eligendi . . . modo ita est om. R / 81 eligendi (eliciendi PeG) . . .
 ad actum DPeG om. OJP / 82 modo ita est . . . vult finem om. P /
 83 quod licet quo R / 84 deliberative D / 85 finem om. D /
 86 eligendi ORD eliciendi JPeG om. P / 87 qualiter diversificatur OJRD
 quo modo PPeG / 88 ordinem OJPe / 89 eliciendi J / 90 quanto PeG
 quantum OJRD PPeG / 91 discurrendo PPeG /

et angelis est simplex notitia veritatis sine discursu. Unde non cadit
 in eis difficultas in iudicando. Voluntas autem in Deo, cum sit ipsa⁹²
 sua natura, quae est suum esse, indeficiens,⁹³ omnino in suo actu inde-
 fectibilis est,⁹³ sed voluntas angeli et hominis, cum utriusque natura
 ex nichilo producta sit, defectibilis est et flexibilis⁹⁴ ad malum.
 Voluntas autem angeli, quia⁹⁵ confirmata est in bono, est indefectibilis
 facta per gratiam, unde et libertas electionis maior est in angelis quam
 in hominibus et maior⁹⁶ in Deo⁹⁶ quam in angelis.⁹⁷ Similiter et libertas exe-
 cutionis, quia potestas exequendi illud quod voluntas eligit tanto est
 liberior quanto magis fuerit exempta ab impedimentoo.⁹⁸ Maxime autem eximitur
 ab impedimentoo quod ab instrumentis corporeis est abstractum.⁹⁸ Talis
 autem est potestas executionis in naturis⁹⁹ spiritualibus. Dicit ergo
 (13) SED HANC scilicet libertatem NON IN OMNIBUS CONSTITUO ESSE AEQUALM
 scilicet quia maior est in substantiis divinis, Deo scilicet et angelis,
 quam in hominibus. Unde subdit (14) NAM SUPERNIS DIVINISQUE SUBSTANTIIS
 ET PERSPICAX IUDICIUM scilicet quia sine dubitatione ET INCORRUPTA
 VOLUNTAS id est inflexibilis¹⁰⁰ ad malum: in Deo quidem per naturam
 et in angelis per gratiam consummatam ET PRESTO EST id est in pre-
 senti est et est adverbium loci vel temporis et dicitur a praे quod
 est ante et sto POTESTAS EFFICAX OPTATORUM quia non est ibi impedimentum

22 ipse PeG / 93 indefectibilis omnino est in suo actu P indeficiens non
 est in suo actu PeG / 94 inflexibilis PPeG / 95 que PPeG / 96 maior
 in deo PPeG in deo OJRD / 97 singulis R / 98 impedimento . . . abstractum
 (eximitur aliquid quo ab D) OJRD impedimento autem maxime eximitur et ab
 instrumentis corporeis abstractis PeG impedimento et ab instrumentis cor-
 poreis abstractus P / 99 naturis OJRD substanciis PPeG / 100 inflexible
 OJP /

executionis. Deinde cum dicit (1°) HUMANAS VERO ostendit quomodo diversificatur libertas in animabus hominum: ubi volunt quidam Poetum secutum opinionem quorundam Platonicorum, qui posuerunt animas creatas in caelo ac inde descendere ad corpora et in eis tanquam vinculis detineri; et secundum hunc modum distingui¹⁰¹ gradus libertatis quos ponit Boetius — ita scilicet, quod anime, dum sunt in caelo in contemplatione divinae mentis,¹⁰² sint¹⁰³ maxime liberae, cum vero desiderio corporum incipiunt descendere et dilabi¹⁰⁴ ad corpora minus liberae, cum vero fuerint alligatae corporibus¹⁰⁵ adhuc minus liberae,¹⁰⁴ sed minime liberae sunt quando subduntur Nipis.
 Et sumitur argumentum pro expositione ista, quod Boetius non¹⁰⁶ in homine sed significanter in ipsa anima hos¹⁰⁶ gradus libertatis distinguit.
 Alfredus tamen Anglorum rex exponit istam diversitatem in ipsis hominibus et hoc est magis consonum veritati et intentioni Boetii quem¹⁰⁷ non est dubium Catholice de creatione animalium¹⁰⁹ sensisse. Quod autem Boetius gradus istos¹¹⁰ libertatis distinguit¹¹¹ in ipsa anima et non in homine, ideo est quia libertas¹¹² est¹¹¹ quedam proprietas conveniens anime per illas potentias in quibus non communicat cum corpore. Est igitur advertendum, quod triplex genus hominum intenit: sunt enim quidam virtuosi, quidam vitiosi, quidam medii, scilicet qui, licet non sint virtuosi, tamen quia non habent passiones¹¹³ sufficienter sedatas, cum quadam difficultate operantur bonum. Virtuosi autem quidam¹¹⁴ disponuntur virtutibus purgatoriis, qui, ut patet per Macrobius libro primo super somnium Scipionis, soli

a C. 40 fin)

N.B. Trivet
Quoted
Somnum
Scipionis

101 distingui OJD distinguunt R distinguunt PeG distinguit P / 102 divina (mentis om.) P diem mentis R / 103 sunt PPeg / 104 cum . . . liberae om. P / 105 corporibus RD om. OJPeg / 106 sed in anima ipsa hominis R / 107 quem RD quod OJ quam PPeg / 108 a P / 109 anime PPeg / 109 PPeg / 110 boetius posuerit (?) istus gradus R / 111 distinguit . . . libertas est om. R / 112 qualitas P / 113 passiones om. P / 114 autem quidam] quod P quidam PeG /

divinæ contemplationi intenti mundana omnia despiciunt et horum libertas
 maxima: tanto enim clarius iudicant et liberius eligunt quanto magis a
 terrenis actionibus sunt abstracti, unde dicit (16) HUMANAS VERO ANIMAS
 NECESSSE EST LIBERIORES ESSE QUIDEM CUM SE CONSERVANT IN SPECULATIONE
 DIVINAE MENTIS; quidam ¹¹⁴ disponuntur ¹¹⁵ virtutibus politicis, ¹¹⁶ quæ, ut
 patet per Macrobius ubi supra, competit homini secundum quod est animal
 sociale, secundum quas homo ¹¹⁷ se habet recte in rebus humanis gerendis, ¹¹⁸
 unde et negotiatur circa bona temporalia ¹¹⁸ ad communem utilitatem
 dispensandam. ¹¹⁹ Eorum autem minor est libertas, quia ¹²⁰ sollicitudine
 rerum temporalium ¹²¹ quodam modo impediuntur. ¹²² Unde de animabus istorum
 dicit (18) MINUS VERO LIBERIORES scilicet necesse est esse animas humanas
 CUM DILABUNTUR scilicet ab altitudine contemplationis descendendo AD
 CORPORA id est ad curam rerum corporalium. Quantum vero ad animas eorum
 qui sunt quodam modo medii inter virtuosos et vitiosos ponit tertium
 gradum libertatis dicens (19) MINUS necesse scilicet est animas humanas
 liberas esse CUM ALLIGANTUR TERRENIS ARTUBUS ¹²³ scilicet affectu quo
 minus prompte ¹²⁴ resistunt passionibus insurgentibus, quæ difficultatem
 ingerunt ¹²⁵ animæ ad discernendum et eligendum (20) EXTREMA VERO id est
 maxima SERVITUS ¹²⁶ EST scilicet et minimum de libertate CUM scilicet animæ
 humanae ¹²⁷ DEDITAE VITIIS CECIDERUNT A POSSESSIONE PROPRIÆ RATIONIS scilicet

⁵
 114 quoddam PeG om. P / 115 disponunt PeG disponit P / 116 politicis
 OPPeG pollicitis J pollicitis R pollitis D / 117 homo . . . gerendis OJ
 homo bene se habet in gerendis rebus R se homo bene habet in rebus humanis
 gerendis D homo se habet ratione rebus humanis gerendis PPeG / 118
 corporalia OJR / 119 dispensanda OJ dispendenda P / 120 que P quam G /
 121 corporalium OJ / 122 impeditur PPeG / 123 artubus RDP arcubus OPeG
 actubus (?) J / 124 prompte om. P / 125 ingerunt om. P / 126 se-
 cutus PeG / 127 humane om. PPeG

9 30

quantum ad considerationem eorum quibus rectificari¹²⁸ deberent¹²⁹ in agendo, quibus mens occupata circa yitiosa quae diligit intendere non potest. Unde subdit (22) NAM UBI DEIECERUNT scilicet animae humanae OCULOS scilicet rationem et intellectum A LUCE SUMMAE VERITATIS id est averterint¹³⁰ considerationem a regulis recte agendi, quae lucent in ista summa veritate AD INFERIORA ET TENEBROSA scilicet terrena¹³¹ et carnalia MOX CALIGANT id est obscurantur¹³² NUBE INSCITIAE id est ignorantiae TURBANTUR PERNICIOSIS id est vitiosis affectibus QUIBUS ACCEDENDO¹³³ CONSENTIENDOQUE ADIUVANT id est augmentant SERVITUTEM, QUAM INVEXERE¹³⁴ SIBI servitus ista¹³⁵ impotentia operandi bonum, quam¹³⁶ inducit peccatum impediendo¹³⁷ naturalem inclinationem ad virtutem. Multiplicato autem peccato multiplicatur et huiusmodi impedimentum et per consequens augetur¹³⁸ impotentia operandi bonum et ita per peccatum crescit servitus. In istam autem servitutem incidit¹³⁹ anima per liberum arbitrium, quod potest deficere¹⁴⁰ a bono, licet non unde liberum, ¹⁴¹ ut patet¹⁴² per Anselmum Cantuariensem¹⁴³ libro de libero arbitrio capitulo secundo. Et hoc est quod yolt hic¹⁴⁴ Boetius dicens (26) ET SUNT scilicet animae vitiosorum CAPTIVAE QUODAM MODO PROPRIA LIBERTATE. Dicit autem QUODAM MODO quia non per libertatem unde libertas¹⁴⁵ est sed unde¹⁴⁶ in tali natura quae ex nichilo.

Deinde cum dicit (27) QUAE TAMEN docet omnis actus liberi arbitrii cadere

9 1 30 1 1
 128 beatificari (?) P / 129 debeat PPeg / 130 auerterint OJD auerterunt.
 PPeg auertunt R 7 131 terrestria PPeg / 132 obscurationem PPeg / 133
 attendendo G attentendo Pe om. P / 135 134 in vexerunt OJ / 136 135 esta P est
 PeG / 137 136 quod PeG que P / 138 137 petendo PeG / 139 138 allegetur PeG / 139
 incipit PeG / 141 140 differre PPeg / 142 141 liberat patet P / 142 Cant(uariensem)
 OJ om. RDPPeg / 144 143 hic om. PPeg / 144 libertas est sed unde OJR (sed ut D)
 licet scilicet ut (ut om. P) PeG / 143

sub providentia ex hoc, quod diuina cognitione se extendit ad omnia. Et circa hoc duo facit. Primo enim facit quod dictum est. Secundo occasione huiusmodi commendat claritatem diuinae cognitionis in comparatione ad claritatem solis materialis metro secundo ibi PURO CLARUM. Dicit ergo

(27) QUAE¹⁴⁵ scilicet iam dicta scilicet quoad diversos¹⁴⁵ gradus libertatis et omnes actus inde provenientes¹⁴⁶ licet liberos CERNIT Tamen ISTE INTUITUS PROVIDENTIAE scilicet diuinæ¹⁴⁷ CUNCTA RESPICIENS ET QUAQUE¹⁴⁶ PRAEDESTINATA large accipit praedestinationem ut extendatur ad praescita DISPOSITI SUIS MERITIS scilicet reddendo bonis bona et malis mala et hoc confirmat auctoritate¹⁴⁹ quadam Graece posita que¹⁵⁰ in Latino sonat¹⁵⁰ "omnia videt Deus et omnia audit."¹⁵⁰

[V. m. 2]

PURO CLARUM metrum¹ secundum libri quinti¹, quod dicitur² tetrametrum, id est quatuor pedum, Archilothicum³ ab inventore, dactylicum a pede prædominante,³ acatalecticum, id est sine syllaba abundante vel deficiente. Commendat⁴ autem in hoc metro excellentiam cognitionis diuinæ ex comparatione ad solem istum materialē dicens⁵ HOMERUS ORIS MELLIFLUI id est dulcis et suavis eloquentiae CANIT id est canendo describit PHOEBUM id est solem CLARUM PURO LUMINE fecit enim, ut⁶ dicunt quidam, Homerus quendam librum⁶ de claritate solis QUI Tamen scilicet sol NON VALET⁷ INFIRMA LUCE

¹⁴⁵ scilicet . . . diversos OR(que ad J) scilicet ista dicta quoad diversos D iam dicta ad diversos PPeG / ¹⁴⁷ ¹⁴⁶ provenient P proveniunt PeG / ¹⁴⁷ anime P / ¹⁴⁹ ¹⁴⁸ queque ORD que J quecumque PPeG / ¹⁵⁰ ¹⁴⁹ auctoritare om. P / ¹⁵⁰ que . . . sonat om. P /

1 metrum secundum libri quinti (libri om. ORD) J metrum secundum P om. PeG / 2 quod dicitur om. PPeG / 3 archilothicum . . . predominante om. R / 4 confirmat PPeG / 5 dicens quod OJRD / 6 ut dicunt quidam homerus quendam librum (homerus om. D) OJR homerus secundum quosdam librum PeG secundum quosdam quendam librum P / 7 non viderit J /